

Управління культури, національностей, релігій та туризму
Хмельницької облдержадміністрації

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

З досвіду роботи

Бібліотечний простір

Аналіз матеріалів
обласного конкурсу серед публічних бібліотек
на краще облаштування прилеглої території

Хмельницький
2019

УДК 027:352.071(477.43)
Б 59

Бібліотечний простір: аналіз матеріалів обласного конкурсу серед публічних бібліотек на краще облаштування прилеглої території / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ. – Хмельницький, 2019. – 18 с.

Видання містить матеріали з досвіду роботи публічних бібліотек по облаштуванню прилеглої території, визнані кращими за результатами обласного конкурсу серед публічних бібліотек на краще облаштування прилеглої території «Бібліотечний простір».

Друкується за рішенням редакційно-видавничої ради Хмельницької ОУНБ, протокол № 5 від 4.12. 2019 р.

Укладач: Пасічник В.В.

Рецензент: *Маковська В.В.*

Відповідальна за випуск: *Чабан К.А.*

© Хмельницька ОУНБ, 2019

Процеси реформування, постійні трансформації в усіх сферах суспільного життя вимагають від бібліотек впровадження творчих сміливих ідей, втілення інновацій. Бібліотека у сільській місцевості - культурно-дозвілевій заклад для мешканців громад, де ці новації втілюються. Вдало оформлений зовнішній простір навколо бібліотеки багато в чому формує її імідж у житті громади.

Сучасний зовнішній простір бібліотеки – це комфортне середовище для відпочинку та дозвілля, привабливий простір для спілкування та навчання, тут можна втілити творчі фантазії та забезпечити самореалізацію особистості, надавати корисні громаді послуги та сервіси. Актуальність питання зростає у літній час, коли зростає бажання відвідувачів проводити більше часу на свіжому повітрі.

З метою підвищення рівня благоустрою бібліотечних закладів та заохочення громадян до відвідування бібліотек, виявлення та впровадження в практику кращого досвіду з червня до вересня 2019 року проводився обласний конкурс серед публічних бібліотек на краще облаштування прилеглої території «Бібліотечний простір».

Організаторами були управління культури, національностей, релігій та туризму Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека, Хмельницьке обласне відділення Всеукраїнського громадського об'єднання «Українська бібліотечна асоціація», Хмельницька обласна організація профспілки працівників культури.

Конкурс проводився відповідно до положення. Ознайомитися з ним можна на веб-сайті Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки за посиланням http://www.ounb.km.ua/biblio/obl_oglad_2019_06_polog.pdf.

Відповідно до вимог положення участь у конкурсі брали центральні районні (міські) бібліотеки, центральні бібліотеки об'єднаних територіальних громад, міські, сільські публічні бібліотеки області, працівники яких є членами Хмельницького обласного відділення Всеукраїнської громадської організації Українська Бібліотечна Асоціація та обласної організації профспілки працівників культури.

Обласний конкурс проводився у два етапи. Перший етап конкурсу проводився на базі центральних районних (міських) бібліотек, центральних бібліотек об'єднаних територіальних громад. За його підсумками були відібрані роботи переможців.

До Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки надійшли матеріали 21 публічної бібліотеки, з них 12 сільських бібліотек-філій, 7 – центральних районних/міських бібліотек, 2 міських-філій. Відповідали умовам конкурсу та розглядалися членами журі матеріали 14 бібліотек:

1. Майдан-Вінковецька сільська бібліотека-філіал Вінковецького району;
2. Курилівська сільська бібліотека Волочиської міської ОТГ
3. Копачівська сільська бібліотека філія Деражнянського району;
4. Радошівська сільська бібліотека Ізяславського району;
5. Панівецька бібліотека-філіал Кам'янець-Подільської РЦБС;
6. Куражинська сільська бібліотека-філіал Новоушицької ЦБС;
7. Бібліотека-філія с. Велика Березна Полонської міської ОТГ;
8. Улашанівська сільська бібліотека Славутського району;
9. Ілляшівська сільська бібліотека Старокостянтинівської ЦБС;
10. Кутковецька сільська бібліотека Чемеровецької міської ОТГ;
11. Грицівська селищна бібліотека Грицівської селищної ОТГ;
12. Бібліотека-філіал с. Косогірка Ярмолинецької ЦБС;
13. Бібліотека-філія № 4 Кам'янець-Подільської МЦБС;
14. Слобідко-Гуменецької філії КЗ «Гуменецька публічна бібліотека»

Члени журі проаналізували надані матеріали та визначили переможців. Ними стали:

– Бібліотека-філіал с. Косогірка Ярмолинецької централізованої бібліотечної системи (бібліотекар I категорії – Боднар Марія Михайлівна);

– Куражинська сільська бібліотека-філіал Новоушицької централізованої бібліотечної системи (завідуюча бібліотекою – Бурячинська Валентина Леонтіївна);

– Грицівська селищна бібліотека Грицівської ОТГ (завідуюча бібліотекою – Грабарчук Валентина Михайлівна).

У конкурсних матеріалах учасники висвітлили роботу по оформленню та впорядкуванню території біля бібліотек, залучення жителів громади, налагодженню зв'язків з представниками місцевої влади, акцентували увагу на формування затишного простору відпочинку з цікавими фотозонами, креативним ландшафтним дизайном, ігровими куточками.

Створення відкритого простору під стінами бібліотеки дозволило розширити та впровадити у роботу нові, інтерактивні форми соціокультурної діяльності: літературні гонки, майстер-класи, ярмарки, вечори українських пісень, вечорниці, бібліопікніки, етнографічні свята, флешмоби, бібліогалявини, книжкові толоки тощо.

Досвід роботи переможців обласного конкурсу серед публічних бібліотек на краще облаштування прилеглої території «Бібліотечний простір»

Бібліотека-філіал села Косогірка централізованої бібліотечної системи Ярмолинецького району

Косогірська сільська бібліотека – центр спілкування, жителів громади, в якому створені комфортні умови для відпочинку та змістовного дозвілля.

Наприкінці минулого року бібліотека перейшла в нове приміщення, де завдяки підтримці та наполегливості голови села зроблено капітальний ремонт. Наступним кроком стало питання облаштування прилеглої території.

Так, як активними користувачами бібліотеки є діти та їх батьки, пенсіонери, вчителі, представники органів місцевого самоврядування, то метою перетворень стало створення

універсального зовнішнього простору відпочинку для усіх верств населення, незалежно від віку та професії.

З 2015 року в бібліотеці діє клуб за інтересами «Бібліодача», який об'єднує людей різного віку та статусу. Ініціативна група клубу вирішила не стояти осторонь та взяти участь у конкурсі з організації та оздоблення зони відпочинку та дозвілля на прилеглий території

бібліотеки, яка займає велику площу. До втілення ідеї долучились також місцеві жителі, працівники сільської ради, клубні працівники.

Небайдужі приносили різні вироби та підручні матеріали. З пластикових пляшок виготовили «вулики, бджіл, озеро та соняшники»; з вербової лози сплели тин, з парасольки зробили клумбу для квітів, зі зрізаних дерев змайстрували лавочки, столики та стільчики, зробили доріжку. Декорації вражають своєю красою і різноманітністю, адже виготовлені з любов'ю жителями села. Стали в нагоді і автомобільні шини, з яких виготовили «лебедів» та оздобили клумби. Висадили розсаду квітів, яку приносили учасники клубу.

На облаштованій ділянці проходять різноманітні ігрові та навчально-розвиваючі заходи, фотосесії на природі, квести, читання на свіжому повітрі. Оновлена прилегла територія прийшлася до вподоби не лише наймолодшим користувачам бібліотеки, але й людям літнього віку, які приходять поспілкуватися та відпочити, почитати свіжі періодичні видання.

Косогірська сільська бібліотека створила цікавий відеоролик, де детально висвітлила усі етапи робіт.

Показала, наскільки важливою є злагодженість та об'єднання людей навколо спільної мети та залучила нових відвідувачів. Переглянути відеороботу можна на YouTube-каналі Ярмолинецької центральної бібліотеки

<https://www.youtube.com/watch?v=nlK8LOLH7QE>

Конкурс завершився, проте зовнішній простір та майбутні плани щодо його розбудови залишаються: планується

виготовити гойдалку та альтанку для більш комфортного відпочинку місцевих жителів.

Куражинська сільська бібліотека-філіал централізованої бібліотечної системи

Новоушицької об'єднаної територіальної громади

Куражинська сільська бібліотека-філіал для облаштування території зуміла залучити до співпраці не лише представників влади, мешканців громади, а й відпочиваючих, адже місцевість поблизу села – це одна з найпопулярніших зон відпочинку на річці Дністер.

Щороку бібліотеку відвідує близько шести тисяч користувачів. Крім жителів свого села, бібліотека обслуговує відпочиваючих та жителів сусідніх населених пунктів – сіл Глибівка, Мала Щурка.

Давня мрія бібліотекаря – організувати роботу по облаштуванню прилеглої території бібліотеки та створити дитячий майданчик. Гарним поштовхом для цього став обласний конкурс, який посприяв пришвидшенню втілення даної мрії.

Бібліотекар Валентина Бурячинська за короткий термін змогла згуртувати громаду та заручитися підтримкою жителів. Значну допомогу надавали мешканці громади, відпочиваючі, староста села Василь Гнатюк, власник пилорами «Зелений гай», лісівники. Ключовим етапом підготовки стало розміщення благодійних скриньок в місцях скупчення найбільшої кількості жителів села: місцевих магазинах, пошті. Усі небайдужі громадяни долучалися до збору коштів заради спільної мети. Також фінансовою підтримкою допомагали вихідці з села, меценати.

Над створенням дитячого майданчика дорослі користувачі бібліотеки – батьки підростаючого покоління, працювали два тижні. Чоловіки не лише допомагали підручними матеріалами: вони забезпечили роботу необхідними інструментами, взяли на себе всю «чоловічу» роботу. Жінки працювали над естетичним оформленням.

Спільними зусиллями встановлено гойдалки, пісочниці, різноманітні яскраві декоративні конструкції, урни для сміття.

Влітку відбулося урочисте відкриття ігрового майданчика, на яке було запрошено представників органів місцевого самоврядування, жителів громади, членів журі конкурсу, бібліотечну спільноту району та усіх, хто працював над створенням місця для активного дозвілля громади. Адже Куражинська сільська бібліотека зуміла підтвердити свою необхідність для населення.

Майданчик біля бібліотеки став місцем, де діти можуть не тільки погратися та розважитися, а й саморозвиватися, а дорослі - посидіти у затишних куточках майданчика та насолоджуватися прочитанням улюблених книг.

«Дуже добре, що наші діти матимуть де гратися. Вони задоволені, а ми радіємо разом з ними. Не в кожному селі є такий майданчик», – тішиться одна з матерів, яка привела до бібліотеки свою дитину.

На завершення свята представники Новоушицької селищної ОТГ підготували та подарували декоративні та ігрові конструкції, які ще більше доповнили дитячий майданчик, ставши окрасою прилеглої території бібліотеки.

Можна з впевненістю сказати, що даний бібліопростір став територією дозвілля не лише дітей, а й дорослих, місцем читання на свіжому повітрі, цікавих розваг, проведенням

цікавих майстер-класів з виготовлення виробів своїми руками. Число відвідувачів бібліотеки значно збільшилося.

За короткий термін існування майданчика бібліотекар неодноразово висвітлювала всю роботу в місцевих газетах, інтернет-ресурсах, соціальних мережах.

Переглянути відеороботу про облаштування прилеглої території бібліотеки та відкриття дитячого майданчику можна за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=fsySJng75qY>.

Як зазначає староста села: «Ми не зупиняємося на досягнутому. У наших планах продовжувати розбудовувати дитячий майданчик...».

Дійсно, зробити хорошу справу для свого села не важко. Необхідно лише мати велике бажання та гуртуватися для втілення спільної мрії!

Грицівська селищна бібліотека Грицівської об'єднаної територіальної громади

Протягом тривалого часу центральна бібліотека Грицівської селищної об'єднаної територіальної громади крок за кроком йшла до своєї мети – створити належні умови для користувачів на прилеглий території бібліотеки.

Селищна бібліотека одна із найстаріших бібліотек Шепетівського району і являє собою інформаційно-культурний та дозвіллевий центр з широким асортиментом послуг, завжди залучає користувачів цікавими та пізнавальними заходами, акціями. У 2017 році в районі відбувся процес децентралізації влади, створено Грицівську громаду, а бібліотеку визначено центральною.

Сприяє розвитку бібліотеки і її географічне розташування – приміщення знаходиться у самому центрі селища та ніколи не залишається поза увагою мешканців. Бібліотекарі постійно працюють над створенням естетичного дизайну, затишку та комфортних умов для відвідувачів.

Завдяки участі у різноманітних проектах та конкурсах, працівникам бібліотеки вдалося значно покращити стан та оформити прилеглу до бібліотеки територію, робота над якою розпочалася ще у 2010 році. В рамках Програми «Громадянські

ініціативи в Східній Європі» Фундація ім. Стефана Баторія за сприяння ГО «Асоціація Відродження Грицева», Грицівська бібліотека реалізувала два цікавих, неординарних та актуальних проекти, один з яких **«Відродження українських традицій в оформленні присадибних клумб»**.

Завдяки даному проекту, колектив бібліотеки зміг реалізувати ідею створення нового естетичного дизайну бібліотечних квітників в стилі українського національного колориту та об'єднати квітниківів у клуб за інтересами «Квітників», що діє при бібліотеці. Члени клубу постійно організовують на базі бібліотеки виставки квіткових композицій до визначних дат та свят, а також ярмарки-розпродажі своїх квітів.

Кардинальна зміна дизайну клумб покращила естетичний вигляд центру Грицева та спонукала його жителів до

створення подібних клумб з індивідуальним неповторним дизайном на своїх присадибних ділянках.

Ще одним проектом, завдяки якому вдалося втілити власні ідеї створення креативного дизайну території, став проект **«Квітуча садиба – перший крок до добробуту громади»** у рамках програми «Бібліоміст». Перемога у проекті дала змогу залучити кошти на придбання цифрового фотоапарату, фліп-чарту, ротативної настільної системи, рекламної стійки та створити веб-сайт бібліотеки (<http://biblio.grytsiv.km.ua/>).

Проведено чотири навчальні тренінги для початківців у квітникарстві та по дизайну оформлення клумб, комп'ютерній грамотності, реєстрації в соціальних мережах та виготовленню рекламних матеріалів.

За підтримки регіонального благодійного фонду «Зміцнення громад», в рамках програми «З людьми і для людей», бібліотека реалізувала проекти **«Сучасна бібліотека – інформація + комфорт і затишок»** та **«Оновлюємо дизайн бібліотеки»**, у результаті участі було замінено вікна у бібліотеці.

«Бібліотечна толока» – ще один проект, який сприяв покращенню зовнішнього оформлення будівлі. Ініціатором та організатором проекту стали самі працівники бібліотеки.

Все розпочалося із розміщення оголошення про те, що бібліотеці необхідно відремонтувати аварійні сходи,

запрошуючи допомогти не тільки матеріально, а й з креативними ідеями щодо їх дизайну.

Завдяки просуванню оголошення в соціальних мережах, вдалося знайти меценатів, які привезли пісок та щебінь. За рахунок платних послуг бібліотеки та благодійних внесків придбали цемент. Всі зовнішні роботи виконували волонтери з числа користувачів бібліотеки та жителів селища. За місяць сходи були відреставровані. За порадою віртуальних користувачів бібліотеки, демонтований будівельний матеріал був використаний для створення декоративних доріжок у внутрішньому дворіку. Весь цикл робіт висвітлювався на бібліотечному веб-сайті та в соціальних мережах, зокрема на сторінці бібліотеки у соціальній мережі Facebook (<https://www.facebook.com/bibliogrytsiv/>).

На цьому робота з облаштування прилеглої території не завершилася. Грицівська бібліотека знову реалізує проект по оновленню дизайну, отримавши фінансову підтримку від приватного підприємця з Харківщини. До бібліотеки завітали представники органів місцевого самоврядування з Луганської, Дніпропетровської, Харківської та Запорізької областей, які на той момент проходили навчання в рамках проекту «Примирення

в українському суспільстві: від енергії протесту до енергії творення».

Бібліотека залишила гарні враження у гостей, меценат з Харкова готовий підтримати найкреативніший проєкт у селищі. Тому, заручившись підтримкою, реалізували проєкт «Грицівська бібліотека – затишний інформаційний центр». В результаті фасад бібліотеки став ще яскравішим та привабливішим, залучаючи до себе ще більше користувачів та відвідувачів.

Узагальнюючи досвід участі та досягнень у конкурсах з оформлення прилеглої території попередніх років, Грицівська селищна бібліотека не змогла залишити поза увагою обласний конкурс на краще облаштування прилеглої території «Бібліотечний простір», представивши усе розмаїття дизайнерських клумб на присадибній ділянці бібліотеки, результати клопіткої роботи впродовж років. Адже, як зазначають самі бібліотекарі: «Благоустрій прилеглої території – це постійна робота: весною – прибирання та озеленення, влітку – підтримка належного дизайну, в осінню пору – прибирання, висадження рослин та підготовка до зими».

Результати проєктної та конкурсної діяльності стимулюють працівників Грицівської бібліотеки завжди здійснювати інноваційний пошук. Передумови, створені в бібліотеці для реалізації діючих проєктів та здійснення нових, допомагають втілювати в життя креативні інноваційні ідеї, що сприяє підвищенню престижу бібліотеки серед мешканців громади. Така безперервна діяльність Грицівської селищної бібліотеки допомагає здійснювати професійну самореалізацію та визначати соціальну спрямованість.

З більш детальною роботою бібліотеки можна ознайомитися на її веб-сайті <http://biblio.grytsiv.km.ua/>.

За умовами Положення обласного конкурсу на краще облаштування прилеглої території «Бібліотечний простір» переможців лише три, але усі учасники гідно представили конкурсні матеріали, представивши свій особливий стиль, неповторний дизайн, креативні рішення та ідеї.

Так, до прикладу, слід виділити Кутковецьку сільську бібліотеку Чемеровецької селищної об'єднаної територіальної громади. Крім гарно облаштованої прилеглої території, створено літній табір для дітей, де можна не лише почитати книгу, пограти в різні інтелектуальні ігри, але й знайти справжніх друзів.

Учасник конкурсу – Радошівська сільська бібліотека Ізяславського району створила внутрішній бібліотечний проект «Облаштуймо прилеглу територію бібліотеки разом!», для реалізації якого заручилася підтримкою мешканців села. Створено справжній ігровий майданчик, який приваблює не лише маленьких користувачів, але й дорослих, відповідає усім сучасним вимогам та забезпечує комфортне перебування, покращує благоустрій села. Спільними зусиллями вдалося створити атмосферу тепла та затишку, організувати змістовне дозвілля користувачів.

Прилегла територія Улашанівської сільської бібліотеки Славутського району, в результаті участі у конкурсі, осучаснила присадибну ділянку, що сприяє проведенню заходів на її території. Протягом літніх місяців проводяться різноманітні масові заходи, впроваджено нові форми роботи, такі як: бібліопікнік «Веселися грай і книжечки читай», етнографічне свято «На калину роса впала – в нас на вулиці Купала», літературні читання ігри, квести, флешмоби, літературні посиденьки.

Біля Ілляшівської сільської бібліотеки Старокостянтинівської ЦБС створено бібліотечний дворик – затишна і комфортна зона відпочинку, де можна відпочити з користю. Хоча територія і невелика, але бібліотекар зумів створити комфортні умови.

Бібліотека має широкі можливості для того, щоб організувати змістовне дозвілля. Бібліотекарем розроблено програму літніх читань «Сонячні промінці на книжковій сторінці», яка сприяє спілкуванню та розвитку.

Майдан-Віньковецька сільська бібліотека-філіал Віньковецької ЦБС створила літній кінозал під відкритим небом – це чудова можливість гарно провести вільний час, а також отримати задоволення від перегляду фільмів та спілкування з односельчанами. Бібліотекар була ініціатором створення

дитячого ігрового майданчика: облаштовано зони відпочинку та розваг, спільно з членами шкільної ради поновлено квіткові клумби. За бажанням молодших читачів посаджена ялинка, яка в майбутньому слугуватиме головною прикрасою на Новорічні свята.

Підсумовуючи викладене вище, варто зазначити, що імідж кожної бібліотеки створюється її кадрами, головними якостями яких мають бути професіоналізм, інтелект, креативність, працездатність, винахідливість, зацікавленість у пошуку та втіленні нових ідей, здатність згуртовувати мешканців громади, залучення волонтерів та зацікавлення результатами праці представників органів місцевого самоврядування.

Показовим виявилось те, що можливість створення сучасного простору біля сільської бібліотеки є у всіх, не зважаючи на місце перебування закладу і стан його фінансування. Проте, кожен у оздобленні підійшов до облаштування різними способами.

В результаті конкурсу з'явилися нові неповторні простори. Відкриті майданчики стали місцем для проведення голосних читань, ігор, виставок, змагань. Облаштування простору гойдалками, столиками, ігровими конструкціями дало можливість заохотити проведення вільного часу біля бібліотеки, наблизити її послуги до жителів.

Конкурс продемонстрував кращий досвід бібліотек області з нетрадиційної для бібліотек діяльності. Виявилось, що саме в новому просторі знадобилися і знайшли своє застосування традиційні бібліотечні послуги - демонстрація книг і періодичних видань, проведення інформаційних заходів для дітей та молоді, обговорення злободенних питань та спільне їх вирішення.

Сподіваємось, що проведення обласних конкурсів буде й надалі активізувати роботу бібліотечарів, виявляти та впроваджувати передові форми і результати роботи у практику.

Для нотаток

Інформаційне видання

Бібліотечний простір

Аналіз матеріалів обласного конкурсу
серед публічних бібліотек на краще облаштування
прилеглої території

Відповідальна за випуск:

Чабан К.А.

Редагування:

Маковська В.В., Шмаль Т.А.

Електронне видання
